

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุญมี สถาปัตยวงศ์ หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ปี พ.ศ. 2549 - 2553

“

อาจารย์มีความพึงพอใจ
ในการทำงานด้านการศึกษามีความสุขที่ได้เห็นนักศึกษาแพทย์
จบออกมาเป็นแพทย์ที่มีความรู้
ความสามารถ และมีศักยภาพ
ในความเป็นครู อาจารย์จะสอน
โดยอาศัยปัญหาของคนไข้เป็นหลัก
ไม่ชอบการบรรยาย เน้นให้ลูกศิษย์
แก้ปัญหาของคนไข้ให้สำเร็จ

”

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุญมี สถาปัตยวงศ์ เป็นสุภาพสตรีท่านที่สองที่ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง
หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ อาจารย์รักความเป็นครูแพทย์และการสอนเป็นชีวิตจิตใจ
จึงได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ของการเป็นอาจารย์ที่คณะแพทยศาสตร์ฯ ในการพัฒนางานด้าน
แพทยศาสตรศึกษา อาจารย์ได้ดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายการศึกษาอยู่หลายสมัย
อาจารย์มีความสุขที่ได้เห็นนักศึกษาแพทย์จบไปเป็นแพทย์ที่มีคุณภาพ รู้จักคิด และมีความ
สามารถในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ อาจารย์ยังเป็นแพทย์เฉพาะทางโรคติดเชื้อที่มีความ
ละเอียดและมีสายตาแหลมคม นอกจากตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายการศึกษา หัวหน้าภาควิชา
อายุรศาสตร์ และนายกสมาคมโรคติดเชื้อ 2 สมัยแล้ว อาจารย์ยังดำรงตำแหน่งใหญ่
อื่นๆ อีกมากมาย อาจารย์มีความถ่อมตนอยู่เป็นนิสัย คิดถึงตัวเองน้อยมาก ไม่เคย
แสดงออกหรือให้ความสำคัญกับความสำเร็จเหล่านี้ ถ้ามองจากภายนอกจะเห็นว่าอาจารย์
มีบุคลิกภาพที่ค่อนข้างแข็ง แต่ภายในใจของอาจารย์นั้นเต็มเปี่ยมไปด้วยความอ่อนโยน
และความต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

อาจารย์บุญมีจบแพทยศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 เจริญทอง จากคณะ
แพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีรุ่นที่ 4 จากนั้นปฏิบัติงานเป็นแพทย์ฝึกหัดที่คณะ
แพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และสมัครเป็นแพทย์ประจำบ้านอายุรศาสตร์ต่อ หลัง
จากที่เป็นแพทย์ประจำบ้านได้เพียง 1 ปี อาจารย์ได้รับทุนอานันทมหิดลเพื่อไปศึกษาต่อ
ด้านการแพทย์ที่ต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2519 อาจารย์จึงได้เดินทางไปฝึกอบรมด้าน
อายุรศาสตร์ที่โรงพยาบาล Bristol Royal Infirmary มหาวิทยาลัยบริสตอล ประเทศอังกฤษ
จนกระทั่งได้ MRCP ในปี พ.ศ. 2521 จากนั้นได้ศึกษาต่อด้านสาธารณสุข (Master of
Public Health) เป็นเวลา 1 ปี ที่มหาวิทยาลัยทูเลน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างที่

อ.บุญมี กับ อ.ม.ร.ว.จันทริวัธ และ อ.สุภาวดี
ในงานประชุมแพทยศาสตรศึกษา

ปฏิบัติงานในแผนกอายุรศาสตร์อาจารย์มีความสนใจในด้านโรคติดเชื้อ เพราะเห็นว่านิสัยของตนเองไม่ชอบโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หาย จึงได้สมัครฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเฉพาะทางด้านโรคติดเชื้อต่อที่มหาวิทยาลัยอินเดียน่า เมื่อจบการฝึกอบรมแล้ว อาจารย์ได้เดินทางกลับประเทศไทยเพื่อรับการบรรจุเป็นอาจารย์ของหน่วยโรคติดเชื้อ ภาควิชาอายุรศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2525

ในระหว่างที่อาจารย์ปฏิบัติงานในหน่วยโรคติดเชื้อ ด้วยสายตาอันเฉียบคมอาจารย์สังเกตเห็นว่าผู้ป่วยโรคเลือดธาลัสซีเมียที่มีลักษณะเส้นเลือดอักเสบ (arteritis) อาจมีสาเหตุมาจากโรคติดเชื้อ ศาสตราจารย์นายแพทย์วิชัย อดิชาติการ ผู้เชี่ยวชาญด้านโลหิตวิทยา และแพทย์เจ้าของผู้ป่วยได้แนะนำให้ลองตัดชิ้นเนื้อไปดู ซึ่งอาจารย์บุญมีได้นำชิ้นเนื้อที่ได้ไปแยกเชื้อโรคต่ออีกทีหนึ่ง ทำให้อาจารย์บุญมีและอาจารย์วิชัยสามารถวินิจฉัยการติดเชื้อรา **พิเทียม (pythiosis) ในมนุษย์ได้เป็นคนแรกๆ** ซึ่งแต่เดิมเชื่อว่าเป็นเชื้อราที่ทำให้เกิดโรคเฉพาะในสุนัขหรือในม้าได้เท่านั้น นอกจากนี้ เมื่อโรคเอดส์เริ่มเข้ามาระบาดในประเทศไทย **อาจารย์**

เป็นคนแรกของโลกที่รายงานการติดเชื้อราเพนิซิลเลียม (penicilliosis) ในผู้ป่วยกลุ่มนี้ อาจารย์มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีผลงานตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติมากมาย หลายเรื่องได้รับการอ้างอิงเป็นจำนวนมาก เวลาอาจารย์ไปดูแลผู้ป่วยกับแพทย์ประจำบ้าน ในช่วงเช้า เป็นที่รู้กันว่าจะต้องทานอาหารเช้าให้อิ่ม เพราะอาจารย์จะดูแลผู้ป่วยอย่างละเอียด ไม่ใช่ฟังแต่ประวัติจากที่แพทย์ประจำบ้านสรุปไว้ให้เท่านั้น ถ้าผู้ป่วยอยู่โรงพยาบาลนานๆ มีโรคเบาหวาน หัวใจ หรืออื่นๆ ร่วมด้วย อาจารย์จะกำชับให้แพทย์ประจำบ้านดูแลผู้ป่วยในภาพรวมและพูดคุยกับญาติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่สนใจแต่การให้ยาฆ่าเชื้ออย่างเดียว ในกรณีที่ผู้ป่วยต้องรอแพทย์จากแผนกอื่นเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย ท่านจะต่อโทรศัพท์พูดกับคนที่รับผิดชอบ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว การทำงานในลักษณะนี้ใช้เวลานาน อาจารย์มักจะกลับบ้านดึกๆ เสมอ นอกจากความเสียสละแล้ว อาจารย์ยังมีความมั่นคงทางอารมณ์ อาจารย์ไม่เคยพูดว่าร้ายใคร และไม่เคยโกรธใคร ศาสตราจารย์นายแพทย์สมนึก สังฆานภาพ อาจารย์หน่วยโรคติดเชื้อ กล่าวว่า **“เมื่อโรคเอดส์เข้ามาระบาดในประเทศไทยใหม่ๆ หลายคนติดเชื้อ**

อาจารย์บุญมีในงานประชุมปฏิบัติการโครงการให้ความรู้
แพทยศาสตรศึกษา

อาจารย์บุญมีกำลังบรรยายในงานประชุมของแพทยศาสตร์ศึกษา

เอดส์เพราะขาดความรับผิดชอบในพฤติกรรมทางเพศของตัวเอง อาจารย์จะสอนว่าหน้าที่ของแพทย์คือการรักษาโรค ไม่ใช่ไปตัดสินคุณธรรมของเขา ดังนั้นจึงต้องทำหน้าที่ของแพทย์ที่พึงมีต่อผู้ป่วยให้ดีที่สุดไม่ว่าเขาจะมีพฤติกรรมที่เลวร้ายแค่ไหนก็ตาม” ในระยะที่โรคเอดส์ระบาดใหม่ๆ อาจารย์มีความรู้สึกอึดอัดใจในการดูแลผู้ป่วยเหล่านี้ เพราะไม่มียารักษา เห็นความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยแต่ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้ เมื่อส่งผู้ป่วยไปฉุกเฉินก็มักถูกปฏิเสธกลับมา การพูดคุยกะบอกล่าวกับญาติเป็นไปด้วยความลำบาก เพราะในขณะนั้นโรคเอดส์เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้อาจารย์ตระหนักถึงความสำคัญของการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติ (communication skills) ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรการสอนของแพทยศาสตร์ฯ

เมื่ออาจารย์กลับมาจากต่างประเทศได้ 2 - 3 ปี ศาสตราจารย์นายแพทย์เทพ หิมะทองคำ และอาจารย์เกรียงศักดิ์ ตรียานนท์ ได้ชักชวนให้อาจารย์เข้ามาทำงานแพทยศาสตร์ศึกษา ในสมัยที่ศาสตราจารย์นายแพทย์อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นคนบดี อาจารย์

บุญมีได้รับการชักชวนให้ไปรับตำแหน่งผู้ช่วยคนบดีฝ่ายการศึกษา อาจารย์มีความพึงพอใจในการทำงานด้านการศึกษา มีความสุขที่ได้เห็นนักศึกษาแพทย์จบออกมาเป็นแพทย์ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพ ในความเป็นครูอาจารย์จะสอนโดยอาศัยปัญหาของคนไข้เป็นหลัก ไม่ชอบการบรรยาย เน้นให้ลูกศิษย์แก้ปัญหของคนไข้ให้สำเร็จ เมื่อศาสตราจารย์นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ ขึ้นเป็นคนบดี จึงได้แต่งตั้งให้อาจารย์เป็นรองคนบดีฝ่ายการศึกษา นอกจากอาจารย์จะรับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว อาจารย์ยังเห็นว่าหลักสูตรแพทยศาสตรศึกษาในขณะนั้น มีเนื้อหาวิชามากขึ้น ทำให้ต้องมีการเพิ่มเวลาเรียนมากกว่าสมัยก่อน ตัดวิชาเลือกและเวลาปิดภาคเรียนลงไป นักศึกษาแพทย์แทบจะไม่มีเวลาว่างเป็นของตนเอง ความสนิทสนมและความสมัครสมานสามัคคีในหมู่นักศึกษาลดน้อยลง ผลการประเมินจากนักศึกษาพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งรู้สึกว่าการเรียนทำให้นักศึกษาเห็นแก่ตัว เพราะการตัดสินแบบอิงกลุ่มการไม่มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และอาจารย์มีส่วนสนับสนุนให้มีการแข่งขันกัน ประกอบกับในทศวรรษที่ผ่านมา มีกระแสของการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรของแพทยศาสตร้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในและต่างประเทศ **จึงมีความเห็นว่าคณะแพทยศาสตร์ฯ ร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์ควรที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรร่วมกัน โดยเปลี่ยนจากการสอนแบบเดิมๆ เป็นการยึดผู้เรียนเป็นหลัก เน้นการเรียนรู้จากปัญหาของผู้ป่วยให้มากขึ้น (problem-based learning) ลดการสอนแบบบรรยายลง มีการผสมผสานการเรียนการสอนระหว่างแผนกอายุรศาสตร์และศัลยกรรม จึงได้เกิดรายวิชาเวชศาสตร์ผู้ใหญ่อขึ้น ปรับหน่วยกิตให้ลดลง และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถลงวิชาเลือกตามความชอบและความถนัดของตนเองมากขึ้น** การปรับเปลี่ยนต้องได้รับการยินยอมจากภาควิชาต่างๆ อาศัยการสนับสนุนจากคนบดีของทั้งสองคณะฯ ในการทำงานพบแรงคัดค้านต่อต้านจากภาควิชาฯ แต่อาจารย์บุญมีสามารถชักจูงให้อาจารย์แพทย์ฯ

เห็นประโยชน์ของนักศึกษามากกว่าประโยชน์ส่วนตัวของแต่ละภาควิชาฯ เพื่อพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่าในอนาคต การปรับปรุงหลักสูตรใช้เวลาจนถึง 3 ปี จึงสำเร็จลุล่วงไปได้ เริ่มใช้หลักสูตรใหม่ในปี พ.ศ. 2546 อาจารย์บุญมีได้ดำรงตำแหน่งสำคัญด้านการศึกษาของทั้งภายในและภายนอกคณะแพทยศาสตร์ฯ หลายตำแหน่ง ในปัจจุบันอาจารย์รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์ประเมินและรับรองความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา

เมื่อศาสตราจารย์แพทย์หญิงแสงสุรีย์ จูฑา เกษียณอายุราชการภาควิชาอายุรศาสตร์ขาดผู้ที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาฯ อาจารย์บุญมีไม่เคยต้องการดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาฯ เพราะมีความรักงานทางด้านการศึกษามาก แต่ได้รับการขอรับรองจากอาจารย์ผู้ใหญ่หลายท่านให้กลับมารับใช้ภาควิชาฯ

หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์กับเจ้าหน้าที่ธุรการ

และในปี พ.ศ. 2549 อาจารย์จึงได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ อาจารย์ต้องลาออกจากตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายการศึกษา ในฐานะหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์อาจารย์ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์จะเน้นให้อาจารย์รุ่นใหม่สนใจงานด้านการเรียนการสอนโดยเฉพาะนักศึกษาแพทย์ กำชับให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการศึกษาของภาควิชาฯ อย่างใกล้ชิดตามในฐานะอาจารย์ของคณะแพทยศาสตร์ฯ จำเป็นที่จะต้องทำงานวิจัยควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในด้านการบริหารอาจารย์ได้จัดให้มีทีมการดูแลคุณภาพการรักษาพยาบาล (clinical lead team) ที่ประกอบไปด้วยบุคลากรจากส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทในการดูแลผู้ป่วย โดยจัดให้มีการพบปะอภิปรายปัญหาหารือร่วมกัน นอกจากนี้ อาจารย์ยังได้จัดให้มีหลักเกณฑ์การประเมินผลงานในด้านต่างๆ ของอาจารย์ในภาควิชาฯ เพื่อพิจารณาให้ค่าตอบแทนเพิ่มเติมอย่างเหมาะสมและยุติธรรม และอาจารย์ได้สนับสนุนให้มีการปรับปรุงหอผู้ป่วยชั้น 9 ให้เป็นหอผู้ป่วยภูมิคุ้มกันบกพร่อง โดยอาศัยเงินบริจาคจากคุณวิรัช มาสินนท์ และครอบครัว

อาจารย์แพทย์หญิงสิรินทร ฉันทศิริกาญจน หัวหน้าหน่วยเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ “สิ่งที่ดิฉัน “มี” และ “เป็น” ในปัจจุบันได้รับการหล่อหลอมจากแม่แบบอย่างอาจารย์บุญมี ยังมีอายุรแพทย์อีกจำนวนมากที่ทำงานเพื่อแผ่นดินนี้ โดยได้แบบอย่างการทำงาน และการครองตนของอาจารย์บุญมี อาจารย์เป็นที่สุดของความเป็นครู และที่สุดของคนของแผ่นดิน ถึงแม้เวลาผ่านไปท่านอาจจะไม่ได้ยืนอยู่ตรงตำแหน่งนี้อีกแล้ว แต่เรายังสามารถก้าวเดินไปอย่างมั่นคง เพราะมีสิ่งที่เรานับถืออยู่ในใจตลอดไป และสิ่งนี้คือสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่อาจารย์บุญมีฝากไว้ให้กับแผ่นดินของเรา”

